Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 977/2015
16.07.2015. године
Б е о г р а д

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Божидара Вујичића и Лидије Ђукић, чланова већа, у парници тужиоца Д.М. из Б., кога заступа пуномоћник С.Р., адвокат из Б., против туженог ХК К. АД из Б., кога заступа пуномоћник Т.Х.Л., адвокат из Б., ради накнаде штете и у парници по противтужби туженог ХК К. АД из Б., против тужиоца Д.М. из Б., с тим што странке по противтужби заступају пуномоћници као по тужби, ради раскида уговора, одлучујући о ревизијама тужиоца и туженог изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж бр.3067/14 од 18.12.2014. године, у седници већа од 16.07.2015. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване ревизије тужиоца Д.М. из Б. и туженог ХК К. АД из Б., изјављене против пресуде Апелационог суда у Београду Гж број 3067/14 од 18.12.2014. године.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Вишег суда у Београду 6П 49/14 од 03.03.2014. године, у ставу 1. усваја се тужбени захтев тужиоца Д.М., па се обавезује тужени ХК К. АД, да тужиоцу исплати 238.889.118,00 динара, са затезном законском каматом почев од 12.04.2012. године до исплате у року од 15 дана по пријему пресуде под претњом извршења. Ставом 2. одбија се као неоснован захтев тужиоца Д.М. у делу начина исплате износа из става 1. пресуде а којим је тражио да се обавеже тужени ХК К. да тужиоцу исплати износ од 192.384.471,00 динар са законском затезном каматом почев од 12.04.2012. године до исплате, а да преостали део у износу од 46.504.641,00 динара, тужени исплати тако што ће тужиоцу предати објекат у улици … у Б. у изведеном стању на дан 12.04.2012. године у року од 15 дана по пријему пресуде. Ставом 3. одбија се као неоснован захтев тужиоца за одређивање привремене мере којим је тражио да се забрани туженом располагања, отуђење и оптерећење новчаног износа од 2.392.955 евра који тужени има код инвеститора F.L. doo из П., као извођача радова по уговору о изградњи хотела … у Б.. Ставом 4. одбија се као неоснован предлог тужиоца за одређивање привремене мере којом је тражио да се наложи П. за п.Е.И.п. и у. F.L. doo из П., да потраживање туженог ХК К. из Б., као извођача радова на објекту изградње хотела у Б. у износу од 2.392.955 евра обезбеди забраном располагања, отуђења и оптерећења од стране туженог, а по уговору о извођењу радова између инвеститора F.L. doo из П. и ХК К. из Б. и по уговору о дефинисању међусобних обавеза и потраживању између

зависних правних лица ХК К. АД К.г. ДОО Б., страног друштва у П. и К.М. ДОО П., зависног привредног друштва. Ставом 5. усваја се противтужбени захтев туженог ХК К., па се утврђује да су дана 12.05.2012. године, раскинути купопродајни уговори за непокретности на локацији „…“, трећа фаза у улици …у Б. и то уговори који су ближе наведени у том ставу изреке пресуде. Ставом шест 6. одбија се приговор туженог о пресуђеној ствари у предмету Првог општинског суда у Београду П 5246/00. Ставом 7. одбија се предлог туженог за прекид поступка до окончања поступка који се води пред Вишим судом у Београду у предмету П 570/11. Ставом 8. обавезује се тужени да тужиоцу на име трошкова поступка исплати 794.700,00 динара у року од 15 дана по пријему пресуде под претњом извршења.

Решењем Вишег суда у Београду П број 49/14 од 08. маја 2014. године, исправљена је пресуда Вишег суда у Београду П бр.49/14 од 03.03.2014. године, тако што је у петом ставу изреке пресуде у другом реду уместо дана 12.05.2012. године, исправком наведено да треба да стоји 12.05.2011. године, а у преосталом делу пресуда је остала неизмењена.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж број 3067/14 од 18.12.2014. године у ставу 1. одбијају се као неосноване жалбе тужиоца и туженог и потврђује пресуда Вишег суда у Београду П бр.49/14 од 03.03.2014. године, која је исправљена решењем истог суда П бр.49/14 од 08.05.2014. године, у ставу првом изреке у делу у коме је обавезан тужени да тужиоцу исплати износ 238.889.118,00 динара са законском затезном каматом почев од 03.03.2014. године до исплате, затим у ставу 2,3,4,5. и 8. изреке. Ставом 2. изреке пресуде, преиначује се пресуда Вишег суда у Београду П бр.45/14 од 03.03.2014. године која је исправљена решењем истог суда П бр.49/14 од 08.05.2014. године у ставу првом изреке, у делу у коме је тужени обавезан да тужиоцу на износ од 238.889.118,00 динара исплати законску затезну камату почев од 12.04.2012. године до 03.03.2014. године.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац и тужени су благовремено изјавили ревизије: Тужилац је ревизијом побијао другостепену пресуду у делу којим је потврђен став 5. и 8. изреке првостепене пресуде као и у делу којим је преиначена првостепена пресуда и делимично одбијен тужиочев захтев за камату и то због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права. Тужени је ревизијом побијао део става 1. изреке, другостепене пресуде, а којим је потврђена првостепена пресуда у односу на став 1. и 8. и то због погрешне примене материјалног права и битних повреда одредаба парничног поступка. Тужилац је доставио одговор на ревизију туженог, а тужени одговор на тужиочеву ревизију. Тужени је по протеку законског рока доставио и допуну ревизије која од стране овог суда није узета у разматрање.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, број 72/2011 и 55/2014), Врховни касациони суд је нашао да су ревизије неосноване.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 373. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју овај суд пази по службеној дужности, нити повреда поступка из члана 374. став 1. у вези члана 192. ст.1. и 3.

и члана 294. тачка 7. ЗПП, на коју тужилац указује у ревизији јер се из поднеска туженог са противтужбом од 14.01.2014. године који је заведен као посебна парница П бр.38/14, може закључити да је тужени као вредност предмета спора по противтужби прихватио вредност по тужби. Не може се питање одлуке суда о моменту доспелости новчаног потраживања сматрати битном повредом одредаба парничног поступка како то тужилац у својој ревизији сматра. Не стоје ни битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, у вези са чланом 386. и 396. ЗПП, на које указује тужени у својој ревизији јер је другостепени суд одлучујући о жалби испитао првостепену пресуду, оценио жалбене наводе и након свега тога донео одлуку.

Према утврђеном чињеничном стању странке су 15.10.1991. године, закључиле осам уговора о купопродаји и то три стана, два пословна простора, два локала и магацина који се налазе у Б. у улици …, „…“, трећа фаза. Станови су купљени у фази изградње, а тужилац је 16.10.1991. године, исплатио укупну купопродајну цену а обавеза туженог по закљученим уговорима је била да по завршеној изградњи објекта купљене непокретности преда тужиоцу у посед заједно са документацијом. Почетак радова на изградњи објекта и станова је уговорен за октобар 1991. године, а као оријентациони рок за завршетак је уговорен октобар 1992. године. Међутим, тужени није прибавио грађевинску дозволу за градњу овог стамбеног објекта, градњу објекта је започео 1992. године и озидао објекат који се састоји од подрума, приземља, шест спратова, поткровља и тавана, а радове је обуставио 2005. године од када се тужилац налази у поседу једног дела. Пресудом Првог општинског суда у Београду П бр.5246/00 од 13.05.2004. године и пресудом Врховног суда Србије, Рев 1784/05 од 23.11.2006. године, одбијен је као неоснован захтев овде тужиоца да се утврди да је власник непокретности купљених на локацији …, трећа фаза, …, а тужени обавезан да тужиоцу одмах након изградње и прибављања потребне документације преда у посед непокретности које су биле предмет купопродајних уговора закључених између парничних странака. Тужени до данас није поступио по правноснажној и извршној пресуди Првог општинског суда у Београду П бр.5246/00 од 13.05.2004. године, па се тужилац током овог поступка изјаснио да су, будући да је наступила немогућност испуњења уговорне обавезе, подношењем тужбе уговори о купопродаји спорних непокретности између парничних странака сматрају раскинутим. Вештачењем у току поступка утврђена је тржишна вредност уговорених непокретности на дан вештачења на износ од 238.889.118,00 динара.

Код тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је обавезао туженог да тужиоцу исплати тржишну вредност уговорених радова са каматом од момента вештачења а одбио захтев у делу којим је тужилац тражио да му тужени на име дела купопродајне цене преда у посед изграђени објекат. Такође је суд усвојио противтужбени захтев туженог и утврдио да су уговори о купопродаји непокретности раскинути 12.05.2011. године (подношењем тужиочеве тужбе). Другостепени суд је прихватио став првостепеног суда осим у делу који се односи на законску затезну камату и то због тога што другостепени суд сматра да тужиоцу на утврђени износ не тече законска затезна камата од момента вештачења већ од момента првостепеног пресуђења те је у том смислу преиначена првостепена пресуда и за део камате тужиочев тужбени захтев одбијен као неоснован.

Код неспорне чињенице да су купопродајни уговори између тужиоца као купца и туженог као продавца раскинути због неиспуњења од стране туженог, али да тужилац од раније поседује правноснажну судску пресуду којом је тужени обавезан да те исте уговоре испуни, односно тужиоцу преда непокретности, тужилац кроз ову парницу одустајући од извршења правноснажне пресуде тражи да му тужени исплати садашњу вредност непокретности које је купио од туженог по уговорима који су раскинути. Тужени својом противтужбом, уз неспорно прихватање да се утврди да су уговори раскинути, тражи и да се утврди да су они раскинути моментом подношења тужиочеве тужбе – 12.05.2011. године. Управо у томе је правни интерес туженог за противтужбу, те отуда нису прихватљиве тврдње из тужиочеве ревизије да тужени и нема правни интерес за противтужбу. Тиме што и у ревизији тужилац тврди да уговори нису раскинути подношењем његове тужбе него противтужбе од стране туженог 14.01.2014. године, јасно је да међу њима постоји спор о моменту раскида уговора а тиме и правни интерес да се тај моменат утврди. С обзиром да тужилац поседује правноснажну пресуду Првог општинског суда у Београду број 5246/00 а која је постала правноснажна одлуком Окружног суда у Београду од 30.12.2004. године и то у делу обавезе туженог да тужиоцу преда непокретности које су биле предмет купопродаје, због протека законског рока од десет година за извршење по правноснажној судској одлуци, тужилац више није ни могао да тражи принудно извршење своје одлуке, што значи да та пресуда више није сметња да се спор међу странкама реши кроз правне последице раскида уговора због неиспуњења једне стране. Дакле, правилна примена материјалног права и захтева да се спор реши кроз поменути правни институт без обзира што у конкретном случају само тужилац од туженог потражује враћање датог а тужени такав захтев према тужиоцу нема иако је међу странкама неспорно да је тужилац у поседу дела непокретности које су биле предмет купопродаје у степену њихове завршености. Међутим, управо наведено, тј. чињеница да је тужилац у време када је поднео тужбу још могао да тражи испуњење уговора кроз извршење правноснажне пресуде или да на основу члана 128. ЗОО, раскине уговоре и тражи штету, а он се определио за раскид, значи да се и моменат подношења његове тужбе мора сматрати као моменат раскида уговора. Отуда су правилне одлуке нижестепених судова у том делу а тужиочева ревизија неоснована.

Одредбом члана 132. ЗОО, регулисано је дејство раскида уговора. Тужилац, чији тужбени захтев проистиче из те законске одредбе има право на враћање датог, на камату од дана исплате, на накнаду штете и на накнаду користи коју је у међувремену тужени евентуално остварио. Нема законских сметњи да тужилац све то потражује кроз јединствени износ као што је он у овој парници урадио. С обзиром да је исплата купопродајне цене извршена 1991. године, дакле у време високе инфлације што је опште позната чињеница, та околност се мора имати у виду и приликом утврђивања тужиочевих права која му даје поменута законска одредба. Висока инфлација, чија је последица обезвређивање новца, даје тужиоцу право да валоризује износ који је исплатио и то од исплате до пресуђења, и даје му право на камату од валоризације. Сагласно начелу једнаких вредности узајманих давања из члана 15. ЗОО, тужилац се мора довести у ситуацију да добије онолику новчану противвредност која би му омогућила да у време доношења судске одлуке себи набави ствар која је била предмет уговора.

Вештачењем у поступку утврђен је износ за који би тужилац могао да купи непокретности у обиму и стању како је било уговорено и то на дан вештачења 12.04.2012. године. Отуда произилази да су у датој ситуацији нижестепени судови на утврђено чињенично стање правилно применили материјално право када су се одлучили да на тај начин реше питање дејства раскида уговора међу странкама. Јасно је да тужилац управо због извршене валоризације нема право на камату од уплате купопродајне цене. Са друге стране, тужени не може ревизијом побијати утврђени износ не само зато што је то чињенично питање него и због тога што је у ситуацији када је од вештачења до утврђења протекло скоро две године могао да управо због тог протека времена тражи ново вештачење што он није урадио.

Тужилац ревизијом неосновано побија став другостепеног суда да му на утврђени износ припада камата од пресуђења а не од вештачења. Наиме, сва потраживања која му дају чланови 138. и 132. ЗОО, тужилац је поставио кроз јединствени износ што значи да тај износ у себи садржи и штету, без обзира да ли је она потпуна или делимична. Самим тим, по члану 189. став 2. ЗОО, износ се мора свести на моменат пресуђења, па се и тренутак извршене валоризације поклапа са моментом пресуђења. Тужилац је као и тужени због протека времена од вештачења до пресуђења могао да тражи ново вештачење што ни он није урадио. Камата је по својој правној природи корист од новца, односно штета због немогућности његовог коришћења што значи да она нема за циљ да заштити вредност супстанце.

Како се ни осталим наводима из ревизије не доводи у сумњу правилност нижестепених одлука, ревизије странака су одбијене као неосноване на основу члана 405. став 1. ЗОО.

Председник већа-судија
Весна Поповић,с.р.